

"Het mooiste boekje dat ik in de voorbije jaren las, is van Eric-Emmanuel Schmitt, Oscar et la dame Rose, ofte Oscar en oma Rozerood in Nederlandse vertaling. Ik heb het al wel 10 keer gelezen en ik heb er dus een beetje mijn eigen verhaal van gemaakt.

Oscar is een jongetje van 10 jaar met kanker, terminaal. In een ziekenhuis met medische spitstechnologie. Hij mag alles doen en eten wat hij wil, want hij werd "opgegeven". Oscar is dus moederziel alleen tussen de piepende, fluitende en zoemende monitoren.

Tot er een vrijwilligster verschijnt, zowat vooraan in de 50.

Vrijwilligers dragen in dat ziekenhuis een roze jas. Voor een jongetje van 10 is een 50-tiger de houdbaarheidsdatum nabij: Oscar noemt haar dus "Oma Rozerood".

Het eerste wat de oma doet is een relatie leggen met Oscar.

"Jij heet Oscar?" en "ik, ik was een worstelaarster. Ik heb veel dames verslagen. Ze noemden mij "de Wurgster van het Westen".

En samen vertellen ze en ze dromen en ze fantaseren.

Fantaseren is zo erg belangrijk om te overleven.

De fantasie is de bron van de hoop.

-> dat is al spirituele zorg: een relatie leggen met mensen in miserie. En de kleine restjes hoop uit hun leven peuteren. Hoop doet leven. En uit te rest van mijn verhaal zal blijken: "Hoop doet over-leven. Leven over de dood heen".

Maar meteen komt er een flinke deuk in de hoop. Door een indiscretie verneemt Oscar dat de beendermergtransplantaties mislukt zijn. Hij weent bij oma Rozerood.

"Hoe is dat nu mogelijk?", zegt oma, "het is godgeklaagd."

"Godgeklaagd", wat betekent dat, vraagt Oscar?

"Dat je klacht moet indienen bij God", zegt Oma.

"Hoe doe ik dat?"

"Per brief, schrijf God een brief. En schrijf rappels; desnoods iedere dag..."

"Nee, oma, ze hebben me al 2 keer liggen gehad. Eerst met Sinterklaas en dan met de kerstman."

"Mij hebben ze ook liggen gehad met de kerstman en met Sinterklaas, maar niet met God."

En waarom zou ik dan God brieven moeten schrijven?

"Om je minder alleen te voelen"

"Minder alleen, met iemand die niet bestaat?"

Toen boog oma zich naar Oscar toe: "Elke keer dat je in Hem gelooft, zal hij een beetje meer bestaan. Als je het volhoudt, zal hij helemaal bestaan. En dan ben je nooit meer alleen."

-> Dat is spirituele zorg, een stapje verder: veel van onze bewoners zijn alleen en hebben veel verlies geleden. Spirituele zorg is ze omringen met een kleine intense kring van nieuwe relaties. Dat mooie zinnetje:

"Iedere keer als je met iemand praat, begint hij of zij meer te bestaan.

En van binnen ben je dan iets minder alleen."

En dan begint Oscar briefjes te schrijven aan God. Iedere dag. Hij zet ze op zijn nachttafel voor Oma. Die zal ze op de bus doen. Maar de kanker kankert snel en iedere dag – en ieder briefje dus – wordt Oscar 10 jaar ouder.

De volgende dag ziet Oscar de wagen van zijn ouders op de parking van het ziekenhuis. “Ze komen op bezoek”, jubelt hij. Hij loopt de gang op, en ziet hoe zijn ouders het kantoor van de dokter binnengaan. Hij luistert het gesprek af en hoort dat hij nu heel snel kan sterven, nog een week misschien? En dan hoort hij zijn moeder: “Nee, dokter, we gaan hem nu niet bezoeken. We kunnen dat nu niet aan en als Oscar onze tranen zou zien...”

Als Oscar de Renault Mégane van zijn ouders ziet weggrijden, schrijft hij zijn briefje aan God: “Wat zeg je nu hierop, God, mijn ouders zijn bang en laf. Ik ben het toch die ga sterven?”

En Oma leest het briefje na op spellingsfouten en zegt: “Weet je, Oscar, God kan op bezoek komen. Maar God heeft een heel bijzondere manier om met mensen te spreken. Hij zoekt je op in je gedachten, in je hart.”

“Hoe kan dat nu?”

“Probeer het maar.”

In een volgend briefje vertelt Oscar aan God over zijn puberteit. Hij is nu 15 of zo en hij is smoorverliefd op een ander patiëntje, Peggy Blue, maar ze is nog zieker dan Oscar. Oma Rozerood zegt Oscar dat hij nu heel goed voor Peggy moet zorgen. Hij geeft haar zijn CD-speler cadeau. Jaja, nog delen als je bijna niets meer hebt. Vooral dan.

-> spirituele zorg: mensen die bijna niets meer hebben – en dus denken dat ze bijna niemand meer zijn – toevertrouwen aan andere mensen die ook zorg nodig hebben. Zo zullen ze ontdekken dat ze ook nu nog iets kunnen doen, dat ze ook nu nog iemand zijn. Het restje liefde dat in hen leeft aanwakkeren. Ervoor zorgen dat ook zij nu nog zorg kunnen dragen voor een medebewoner, of voor Carla en Charlotte, hun achterkleinkinderen.

Ze zijn nu al met z'n drieën, Oscar en Oma en Peggy. En ietsje minder alleen. En door de stemmen van Oma en Peggy hoort Oscar God fluisteren.

Als Oscar na 4 briefjes 40 jaar is, wil Hij God eens thuis gaan bezoeken. Oma gaat mee naar de kapel. Ze zien een kruisbeeld.

“Jezus moet wel veel pijn hebben met die spijkers door zijn handen en toch glimlacht hij een beetje, zou je zeggen”.

“Ja”, zegt Oma, omdat er soorten pijn zijn, lichamelijke pijn van de spijkers. Tuurlijk. Maar Jezus heeft geen geestelijke pijn, omdat hij zich niet alleen voelt”.

En toen gaf Oma hem midden in de kapel een zoen. En Oscar voelde minder pijn in zijn lichaam.

Bij zijn 6° briefje is Oscar 60. Oma heeft een Lieve-Vrouwebeeldje mee met een blauw kledingstuk. “Het is net Peggy Blue, mijn vriendinnetje dat intussen op intensieve ligt”. Is die lieve mevrouw de grootmoeder van Peggy Blue?” En zo worden menselijke ervaringen uitgerekt. Ook al is zijn vriendinnetje er niet, haar grootmoeder is er wel.

-> Schitterende spirituele zorg: ouder worden, het naderen van de dood betekenen isolement, relaties die sterven en uitsterven, maar Oma Rozerood rekt verbanden uit tot over de dood.

Spreken we in onze godsdienst niet van het Oude Verbond en van het Nieuwe Verbond. De kern van alle geloven is Verbond, verbondenheid. Spirituele zorg verbindt.

Oscar zocht het Mariabeeldje en zegt: “slaapwel Peggy Blue en Lady Blue”. En bij het inslapen lopen hun gezichten door elkaar”.

Bij het 10° briefje is Oscar 100. Zijn ouders zijn dan toch op bezoek gekomen. Hij tracht ze te troosten. “Waarom wenen jullie? Het hoeft echt niet, hoor”, zegt Oscar. “Oma Rozerood zei me dat het leven een lening is. En als je dat beseft, worden alle kleine dingen groot en mooi. Ik ben soms zo blij dat ik nog ik er nog een dag bij krijg, vooral met die sneeuw op de boom voor het raam.

En 's avonds schrijft Oscar: “Beste God, zou je ook niet eens bij mijn ouders op bezoek kunnen gaan. Als ze maar konden beseffen dat het leven een lening is vooraleer ze 100 jaar oud zijn, zou het zoveel makkelijker en mooier zijn voor hen. Wil je dat asjeblijft voor me doen? Zoentje, lieve God van Oma Rozerood.”

-> spirituele zorg, denken we is iets wat je gééft, aan anderen. Niet waar. In spirituele zorg krijg je zoveel, van mensen van wie je niets meer verwacht. We moeten vechten tegen armoede en lijden en pijn. Er zouden geen armen meer mogen zijn, maar zolang ze er zijn, hebben ze ons heel veel te leren en te geven. Er zouden geen dementerenden moeten zijn, maar zolang ze er zijn, roepen ze het mooiste in een mens wakker: liefde.

En dan komt briefje 11: “Beste God, 110 jaar. Da's veel. Ik geloof dat ik doodga. Wacht je mij op, zoals afgesproken? Kusje.” Oscar.

Een witte bladzijde in het boekje.

En dan het enige briefje van Oma Rozerood:

“Beste God,

Vanmorgen, dag 11, toen ik met Oscars ouders even koffie ging drinken, is Oscar gestorven. Hij heeft het ons willen besparen. Eigenlijk was hij degene die voor ons zorgde.

Oscar heeft mij, de Wilde Wurgster van het Westen, zoveel gegeven dat ik genoeg heb voor de rest van mijn leven.

Tot gauw, ook voor mij.

Oma Rozerood.”

Toen vonden ze op Oscars nachtkastje een kaartje: “Ik ga nu slapen. Alleen God mag mij wakker maken”.

Eigenlijk heb ik u niets méér te zeggen over spirituele zorg Tenzij dit: Wil een WZC een christelijke en dus een menselijke voorziening zijn, Dan hebben we broodnodig:

- een paar voltijdse professioneel gevormde oma's-opa's Rozerood. Pastores dus, herders, die de diepste zinvragen aankunnen, omdat ze er zelf mee gevochten hebben.
- een serie goedgehartige – groot hartige - Oma's Rozerood als vrijwilligers, die een kring vormen rond de Oscars die ons zijn toevertrouwd.

- ten derde, een oma Rozeroodje in het hart van iedere medewerker in een WZG en een Raad van Bestuur en een directie, die allemaal oma en opa Rozerood heten.

Spirituele zorg is niet te herleiden tot een kruisje op de kamers, een liturgische viering af en toe, of een avondgebedje. Zo'n viering is heel waardevol, en zeker een eucharistie. God eetbaar te midden van ons. Maar de voorgangers moeten oma's en opa's Rozerood zijn.

Om te besluiten met een zin uit de leerstof waarover ik gisteren ondervroeg: "Le pain n'est pas eucharistiable à n'importe quelle condition." Brood kan geen eucharistie worden onder gelijk welke voorwaarde. Het brood kan maar Brood van God worden als het aangereikt wordt door oma's en opa's Rozerood.